

Аналітичне дослідження

Тема: Стан та виклики доброї освіти у Коблівській сільській громаді в умовах COVID-19

Аналітичне дослідження проведено в рамках проекту «Добра освіта у гармонійних громадах Березанщини», що реалізується громадською організацією «Фонд розвитку міста Миколаєва» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Аналітичне дослідження відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Партнерами проекту є: Березанська районна рада; Виконавчі комітети Березанської селищної і Коблівської сільської рад; ГО «ЕКО Березань» та Миколаївський місцевий центр БВПД.

с. Коблево Миколаївської області 2021 р.

ЕКО БЕРЕЗАНЬ

Аналітичне дослідження «Стан та виклики для доброї освіти у Коблівській сільській громаді в умовах COVID-19»

Мета:

- Діагностування існуючої освітньої мережі (ЗДО, ЗЗСО) на предмет фінансової та інституційної спроможності
- визначення оптимальної мережі закладів сільської громади в перспективній конфігурації згідно вимог національного законодавства;
- визначення пріоритетності, перспективності та ефективності видатків на виконання відповідних **власних** повноважень органів місцевого самоврядування сільської громади у сфері забезпечення функціонування мережі з дошкільних закладів освіти та загальноосвітніх закладів різних ступенів та підпорядкованості (опорний заклад/філія).

Зміст дослідження

1. Преамбула.....	3
2. Етапи дослідження.....	5
2.1.1. Дослідження стану формування бюджету в галузі «Освіта» (забезпечення надання послуг дошкільної, загально середньої , позашкільної освіти та супутніх послуг).....	5
2.1.2. Дослідження стану мережі ДНЗ та ЗОШ місцевих громад в конфігурації 2020-2021р, визначення її фінансової спроможності.	
Демографічна ситуація у місцевій громаді.....	7
Мережа закладів дошкільної освіти.....	8
Вартість послуг дошкільної освіти для місцевого бюджету.....	11
Мережа закладів загально-середньої освіти.....	13
Вартість послуг загально-середньої освіти для місцевого бюджету.....	16
Якість освіти.....	18
Фінансова спроможність освітньої мережі Коблівської громади.....	21
3. Висновки та рекомендації	25
щодо:	
- Перспективної оптимальної моделі освітньої мережі у громаді;	
- Пріоритетів капітальних видатків на освітню галузь громади.	

Обмеження дослідження. В дослідженні застосована статична гіпотеза, не враховуються міграційні тенденції сільського населення працездатного та репродуктивного віку.

Період дослідження. Жовтень 2020 р.- березень 2021р

Преамбула

Продовження реформи місцевого самоврядування, пов'язане з внесенням змін до ЗУ «Про добровільне об'єднання громад» (приєднання сіл до вже існуючих ОТГ) провокує виникнення конфліктних ситуацій в різних соціальних сферах.

Для створення дієвої системи з надання якісних послуг у закладах дошкільної та загальної освіти органи місцевого самоврядування Коблівської сільської громади Миколаївського району Миколаївської області завдяки реформам мають повноваження та ресурси.

У громаді вже 3 роки болючим питанням є належне врахування та захисту інтересів мешканців периферійних сіл при прийнятті рішень ОМС. Одним з проявів конфліктної ситуації стали позиції старост, місцевих депутатів і та активістів периферійних сіл ОТГ щодо:

- Оптимальної мережі закладів освіти згідно вимог національного законодавства;
- Пріоритетності, перспективності та ефективності видатків на виконання відповідних власних повноважень ОМС в сфері забезпечення функціонування освітніх закладів.

Об'єктивні зовнішніми факторами, що загострили конфліктну ситуацію

По-перше. COVID-19 у 2020 р. зменшив бюджетну спроможність місцевих громад. А постраждали саме незахищені статті видатків на експлуатацію та капітальні ремонти та технічний супровід дошкільних та закладів освіти, що фінансуються з власних надходжень громади. Зменшено власні доходи бюджетів при появленні форс-мажорних видатків ОТГ на матеріально - технічне забезпечення заходів по протидії COVID-19.

На національному рівні з березня 2020р пріоритетом є фінансування державним бюджетом статей боротьби з COVID-19. І це вже зменшило підтримку реформи децентралізації (субвенції на соціально економічний розвиток, освіти; конкурси проектів регіонального розвитку, Українського культурного фонду (УКФ) та інші).

З 17 березня 2020р. зменшено (прогнозовано від 5 до 20%) власні доходи місцевих бюджетів, пов'язані з карантинними обмеженнями. Особливо в малих громадах будуть болючі: тимчасова ліквідація статей бюджетних доходів від землі і нерухомості; скорочення надходжень від акцизу в результаті заборони пасажирських міжобласних і обмеження внутрішньоміських перевезень, скорочення вантажних перевезень, податку на доходи фізичних осіб (масові відпустки "за свій рахунок" і звільнення працівників).

По друге. Зміни до ЗУ «Про добровільне об'єднання громад» запустили примусове приєднання Тузлівської (990) та Анатолівської (810) сільрад. Громади ОТГ та сільрад знаходяться в різних умовах та ступенях розвитку місцевого самоврядування та обізнаності щодо сутності та логістики реформ, зокрема освітньої.

По – третє, Прийнятий у січні 2020 р ЗУ «Про повну загальну середню освіту» конкретизував вимоги, строки, умови та кроки по впровадженню нової трирівневої системи загальної середньої освіти.

Законами визначені такі типи закладів: початкова школа (початкова освіта, 1-4 класи); гімназія (базова середня освіта, 5-9 класи); ліцей (профільна середня освіта, 10-12 класи).

Для приведення існуючої мережі шкіл у відповідність необхідно ОМС перепрофілювати (змінити тип) заклади загальної середньої освіти.

Сільрада може прийняти рішення щодо створення, перепрофілювання розвитку комунальних початкових шкіл, гімназій та матиме право на освітню субвенцію. Але, нажалі, створити ліцей та отримати субвенцію місцева громада менш 50 тис мешканців не має право. Ці рішення мають бути прийняті до 01.09.2024 року (Ст. 32 та Прикінцеві положення ЗУ «Про повну загальну середню освіту»).

Загалом, спостерігається напруження ситуації, пов'язаної з майбутньою оптимізацією мережі шкільних закладів, що буде стосуватись на сам перед сіл, що приєднались. Закриття малокомплектних шкіл, визначення опорних освітніх закладів є вже фактом початку непорозумінь між посадовцями (відділ освіти) старост та депутатів периферії та громадськості.

Не визначено остаточно освітня конфігурація. Окрім того стан освітніх об'єктів може не дозволити проведення навчального процесу на належному рівні.

Статистика свідчить, що на Миколаївщині минулого 2019-2020 навчального року в загальноосвітніх навчальних закладах міст обласного значення на кожного педагога у середньому припадало 12 учнів, а у решті закладів — удвічі менше.

На 5 міст обласного значення Миколаївщини припадає 42,5% усіх школярів в області, ними опікуються всього-на-всього 27,7% педагогів, які працюють у школах області. Найгірше те, що, витрачаючи багато коштів (у деяких малокомплектних школах навчання кожного школяра коштує дорожче, ніж у найпрестижніших університетах України), суспільство отримує випускників із «посереднім» і навіть «початковим» рівнем знань.

Єдині ліки від цієї хвороби — оптимізація навчального процесу, яку впродовж останніх років не виправдано зводять виключно до скорочення шкільної мережі.

Однак проти цього процесу буде будь яка громада села, тим більше громади сіл, які приєднали до ОТГ. Тому розвиток конфліктної ситуації, особливо в селах/сільрадах що мають малокомплектні школи/класи неминучий.

2.1.1. Дослідження стану формування бюджету в галузі «Освіта» (забезпечення надання послуг дошкільної, загально середньої , позашкільної освіти та супутніх послуг)

Аналізуючи стан формування бюджетів громади протягом 2020 – 2021р можна відмітити негативну тенденцію до нестачі коштів не тільки на соціально-економічний розвиток громади а навіть на достане фінансування галузі освіти, зокрема власних повноважень.

1. Дохідна частина бюджету 2020р Коблівської громади склала станом на кінець грудня 91,88 млн. грн.. За результатами впровадження реформи децентралізації до Коблівської місцевої громади було приєднано 2 сільради - Тузлівська та Анатолієвська. Отже бюджет громади на 2021р сформувався зокрема і включаючи бюджетні надходження вказаних колишніх адміністративних одиниць.

2. Бюджет громади на 2021р (дохідна частина) затверджений в розмірі 117,8 млн. грн. Тобто приріст бюджету складає 28%. Але сам приріст можна назвати тільки номінальним.

Рівень державних трансфертів в бюджеті громади збільшився. З 27% до 30%.

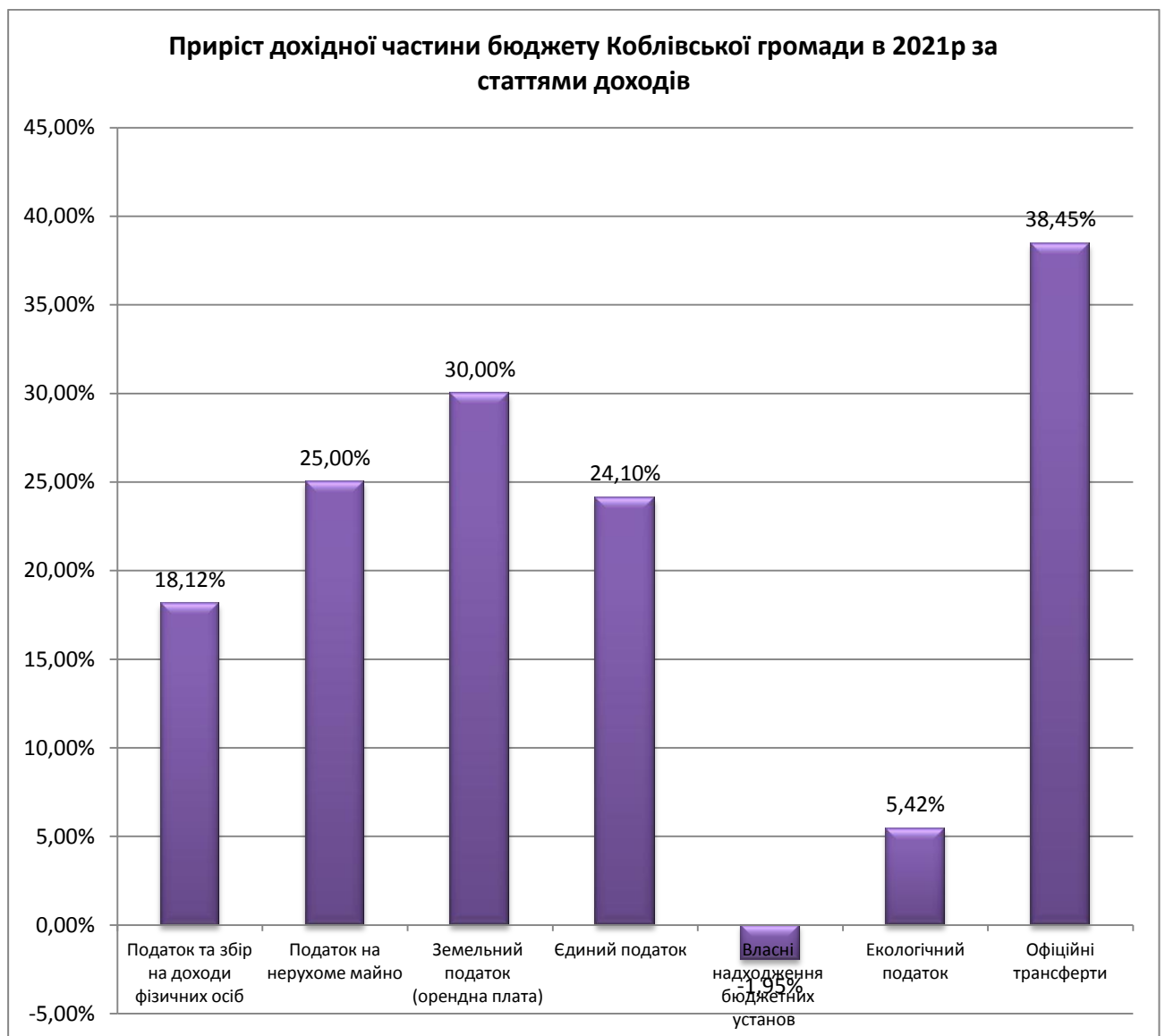

Отже, рівень доходів з власних джерел в бюджеті громади на 2021р зменшився.

Формально приріст бюджет громади після дооб'єднання ще 2 сільрад складає 25,9 млн грн.

Але :

- в цьому прирості як видно з діаграм 10 млн складає збільшення державних трансфертів, зокрема і освітньої субвенції, що обумовлено як розширенням освітньої мережі громади через передачу освітніх закладів від сільрад, що ліквідуються до правонаступника так і ростом МЗП.
- В 2021р мінімальна заробітна плата виросла на 20% - 6000грн (з грудня на 30% - 6500 грн). Приріст доходів з власних джерел складає всього 16,1 млн. грн
- ПДФО Коблівської громади в 2020 р склав 23,15 млн грн. В 2021р аналогічна стаття дохідної частини бюджету складає вже 27,3 млн.грн. Тобто прогноз на потенційне збільшення доходів з власних джерел за рахунок податкоспроможності сільрад , що влились в склад громади, принаймні за цією статтею на справдився. Різниця між 20 та 21 роком складає 20%.

3. Рівень фінансування освітньої галузі в 2021р в бюджеті громади залишився практично на рівні 2020р. Однак саме абсолютне значення цього рівня має виклик в подальшому соціально-економічного розвитку громади.

Наразі 64 % всіх бюджетних асигнувань спрямовується на освіту. При чому в бюджеті 2021 р на відміну від 2020р взагалі не передбачено фінансування капітальних видатків на освітні заклади.

Тобто всі видатки спрямовані тільки на споживання (заробітна плата, енергоносії та інш). В 2020 р капітальні видатки на фінансування закладів освіти, фізичної культури та спорту склали разом 4,2 млн грн.. В 2021р аналогічного фінансування не затверджено.

Як висновок.

Разом з бюджетним досить скромним потенціалом сільрад що увійшли до громади Коблівська громада прийняла на себе опікування всією соціальною, зокрема освітньою інфраструктурою громади.

Бюджетні надходження (їх рівень) в частині власних доходів громади мають досить суттєвий виклик при виконанні власних повноважень ОМС в сфері забезпечення функціонування освітніх закладів.

Тому оптимізація бюджетних видатків на освітню галузь Коблівської сільської громади має стратегічне значення для розвитку, а й для виживання ОТГ. Приєднання до ОТГ 2 сільрад та залишення статус-кво фінансування освітньої мережі сільрад, що приєднуються (не проведення оптимізації освітньої мережі) ставить під загрозу розвиток громади.

2.2. Дослідження стану освітньої мережі Коблівської ОТГ в існуючій та перспективній конфігурації.

2.2.1. Демографічна ситуація в Коблівській сільській громаді не відрізняється в цілому від ситуації в цілому в колишньому Березанському районі Миколаївській області.

По наданих офіційних даних управління статистики Миколаївської області <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/> прослідковується загальна негативна динаміка кількості постійного та наявного населення . За 2020р скорочення населення зареєстровано в розмірі 144 особи, або на 0,64 % .

Кількість новонароджених наприклад в січні–листопаді 2020 більше ніж вдвічі менше ніж кількість померлих 133/281.

Що обумовлено загальними процесами старіння населення і міграційними процесами. Тому скорочується і чисельність потенційних відвідувачів дошкільних закладів і здобувачів повної загально-середньої освіти.

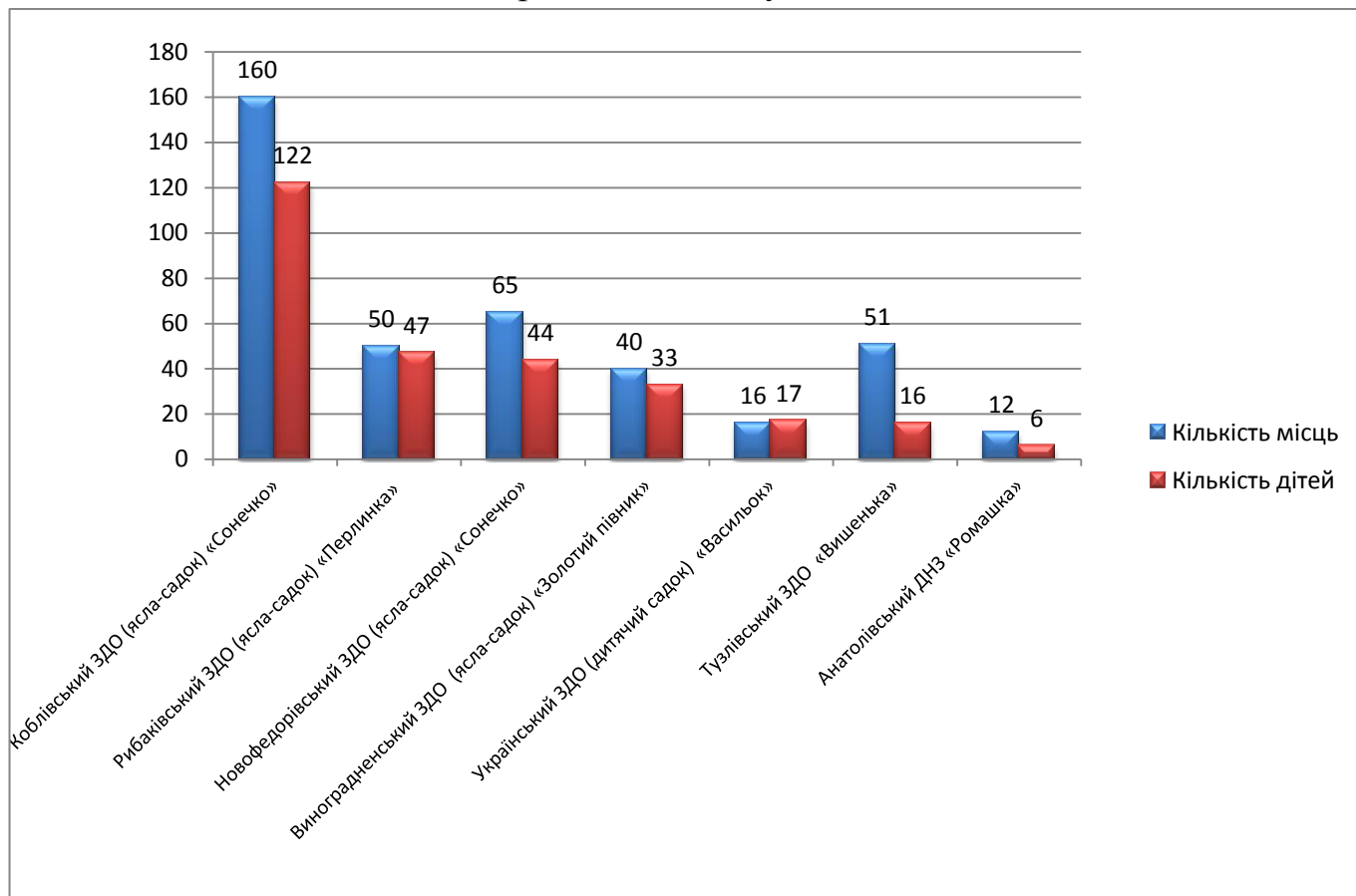
Ця демографічна яма в майбутньому не надає змоги сподіватись про наповнення груп дитячих садків в та класів в шкільних закладах «малокомплектних» сіл.

2.2.2. Мережа закладів дошкільної освіти.

Заклади дошкільної освіти Коблівської сільської ради на 01.01.2020 року складаються з наступних суб'єктів:

№ з/п	Повна назва дошкільного навчального закладу	Група раннього віку кількість груп/кількість дітей		Група I молодша кількість груп/кількість дітей		Група II молодша кількість груп/кількість дітей		Група середня кількість груп/кількість дітей		Група старша кількість груп/кількість дітей		Проектна потужність закладу		Фактично функціонує	
												груп	місць	груп	в них дітей
1	2	3		4		5		6		7		8	9	10	11
1	Коблівський ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»	1	12	1	21	1	19	2	40	1	30	6	160	6	122
2	Рибаківський ЗДО (ясла-садок) «Перлинка»					1	14	1	17	1	16	3	50	3	47
3	Новофедорівський ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»					1	13	1	16	1	15	3	65	3	44
4	Виноградненський ЗДО (ясла-садок) «Золотий півник»	0	0	1	9	0	0	1	9	1	15	3	40	3	33
5	Український ЗДО (дитячий садок) «Васильок»	1 різновікова										1	16	1	17
6	Тузлівський ЗДО «Вишенька»	1 різновікова										2	51	1	16
7	Анатолівський ДНЗ «Ромашка»							1	6			1	12	1	6
	Всього:													18	285

Наповненість ЗДО на 2020-2021р виглядає наступним чином:

Як вбачається з гістограми є невелика наповненість груп ЗДО в сілрадах, що приєднані до ОТГ. Дуже низька наповненість в Анатолівському ЗДО, який на 2020-2021р має тільки по 6 вихованців та 50% використання потужності.

Така ж диспропорція спостерігається і в навантаженні на 1 вихователя та кількості вихованців на 1 штатну одиницю закладу:

Незрозумілі причини представленої вирахованої диспропорції. Визначати джерело не є предметом даного дослідження. Однак доцільність та обґрунтованість формування педагогічного/виховательського/адміністративного персоналу для надання дошкільної освіти відповідно стандартам дошкільної освіти потребує наразі негайного доопрацювання.

Наприклад формування штатного розкладу в Анатоліївському ЗДО має виклик неякісного надання послуг дошкільної освіти. В даному закладі, де виховуються тільки 6 діточок, налічується 2 посади виховательського/ адміністративного та обслуговуючого персоналу. При чому виховательський склад це директор та помічник вихователя, що працюють на 1/2 ставки.

Тобто, садочок в крайньому випадку працює тільки на половину дня.

Вбачається складним дотримання стандартів дошкільної освіти, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6(7) років; сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи. (Наказ Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)»).

В загальному розрізі навантаження на 1 працівника ЗДО є вкрай низькою, не тільки в сільрах що приєднані а й с середині Коблівської громади. На 1 повністю задіяного середньостатистичного працівника ДНЗ наприклад Новофедорівки або Виноградного припадає тільки 1,77/1,34 дитини відповідно. Таку ситуацію з великою натяжкою можна назвати дошкільною освітою, тут більше притаманно поняття «гувернерство»!.

2.2.3. Вартість послуг дошкільної освіти для місцевого бюджету

Згідно даних мережі ЗДО по Березанській ОТГ та сільрадах, що приєднуються вартість утримання 1 дитини на 2021р, має наступні показники:

В даному розрахунку вартості послуг дошкільної освіти враховано тільки фонд оплати праці вихователів та адміністративного персоналу (посадові оклади згідно «тарифної сітки») та ЕСВ -22%.

Вартість доплат та заохочень не враховані - дослідницька група на момент проведення дослідження не отримала повну актуальну та достовірну інформацію щодо тарифікації педагогічних та інших працівників мережі ДНЗ Коблівської громади на 01.01.2021р.

Вартість комунальних послуг, енергоносіїв та інших витрат на утримання дошкільних закладів в розрахунок не увійшла.

Спостерігається разом з вищевикладеним ще й велика диспропорція в аналогічних витратах в розрізі старостинських округів громади а також колишніх сільрад, що приєднані до Коблево.

Наприклад в Виноградненському старостинському окрузі утримання 1 дитини на рік у порівнянні з Анатоліївською колишньою сільрадою коштує більше ніж удвічі.

Утримання малокомплектних ЗДО досить дорого коштує місцевому бюджету. В даній гістограмі враховані тільки розмір посадових окладів працівників ДНЗ згідно Наказу МОН № 557 від 26.09.2005р «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» та обов'язкове нарахування. Однак якщо враховувати, що розмір доплат за вислугу років, престижність, підвищення педагогічним працівникам згідно постанови КМУ №22 від 11.01.2018, та інші складає приблизно **70%!** в середньому то вартість утримання 1 дитини в садочку для сільського бюджету ще більша.

В таблиці вирахована приблизна вартість послуг надання дошкільної освіти (утримання персоналу ЗДО) на 2021р

				тис. грн
	ФОП на рік	одноразові виплати	ЕСВ	Разом
Коблівський ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»	4037,368	1328,014	1180,384	6545,76604
Рибаківський ЗДО (ясла-садок) «Перлинка»	1885,413	747,978	579,346	3212,73702
Новофедорівський ЗДО (ясла-садок) «Сонечко»	2018,995	803,918	621,0409	3443,95386
Виноградненський ЗДО (ясла-садок) «Золотий півник»	2161,902	715,274	632,9787	3510,15472
Український ЗДО (дитячий садок) «Васильок»	619,977	228,531	186,6718	1035,17976
Тузлівський ЗДО «Вишенька»	754,823	271,795	225,856	1252,47396
Анатолівський ДНЗ «Ромашка»	186,841	39,207	49,73056	275,77856
Разом на рік				19276,04392

Тобто **16 %** бюджету громади при збереженні статуту кво ситуації з мережею дошкільних закладів та існуючої тарифікації має бути витрачено тільки на оплату праці персоналу мережі ЗДО .

При чому ці витрати повністю лягають на власні доходи громади. Державна підтримка в даному сегменті реалізації соціальної політики не передбачена.

2.2.4 Мережа закладів загально-середньої освіти.

Мережа закладів загальної середньої освіти Коблівської ради на 2020/2021 н.р.

№ п / п	Клас	1 кл.		2 кл.		3 кл.		4 кл.		5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.		10 кл.		11 кл.		1-11 класи	
	Назва закладу освіти																								
1	Коблівський ЗЗСО І-ІІІ ступенів	1	2	2	3	2	5	1	2	1	2	2	3	2	3	2	3	1	2	1	1	1	2	16	334
2	Новофедорівський ЗЗСО І-ІІІ ст.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	9	1	5	1	1	11	144
3	Рибаківський ЗЗСО І-ІІІ ст.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11	161
4	Український ЗЗСО І-ІІІ ст.	1	7	1	7	1	7	1	9	1	5	1	6	1	1	1	9	1	5	1	5	1	8	11	79+1 екстерн.
5	Анатолівська ЗОШ І-ІІІ ст..	1	4	0	0	1	6	0	0	1	5	1	6	0	0	1	5	1	5	1	5	1	5	8	41
6	Тузлівська ЗОШ І-ІІІ ст.	1	8	1	5	1	8	1	1	1	8	1	1	1	8	1	8	1	8	1	8	1	6	11	87
	Всього :																							68	846+1 екстерн.

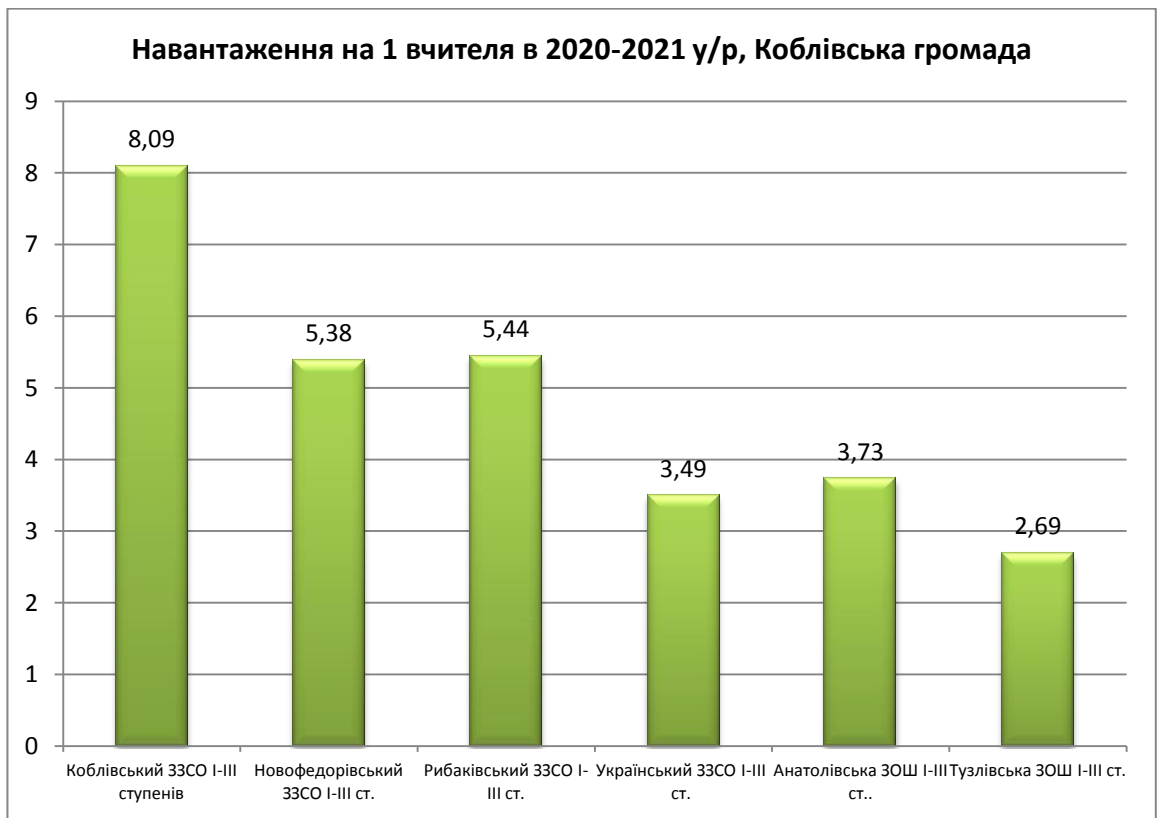
Ахіллесовою п'ятою освітньої мережі сілрад, що приєднані до Коблівської, є мало комплектність означених закладів освіти.

А особливо Анатоліївська ЗОШ I-III ступенів. На учбовий 2020-2021р ця школа не має взагалі учнів 2, 4, 7 класів. 1, 4 класи не мають достатньо учнів щоб сформувати клас як одиницю.

Якщо у шкільному класі села або селища навчається менше 5 осіб, для них може бути організовано педагогічний патронаж. Однак це не виключає можливості використовувати й інші форми індивідуальної освіти.

Середня наповнюваність класів ЗЗСО в Коблівській громаді:

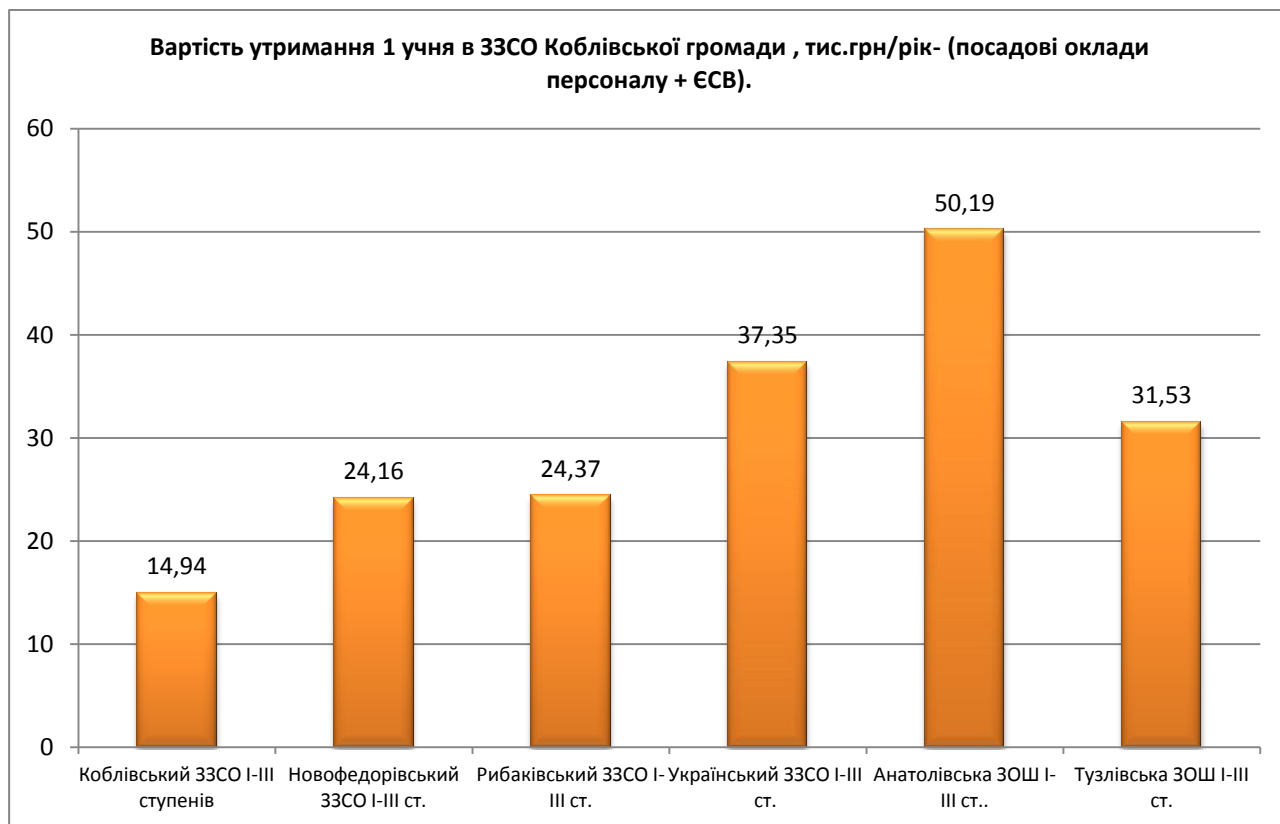

Проаналізувавши завантаженість вчителя, видно величезну диспропорцію в таких закладах. У середньому в країнах ЄС на одного вчителя припадає 16 учнів.

В Україні цей показник дорівнює 9 учням, при чому перезавантаженість спостерігається в великих містах – обласних центрах та містах обласного значення.

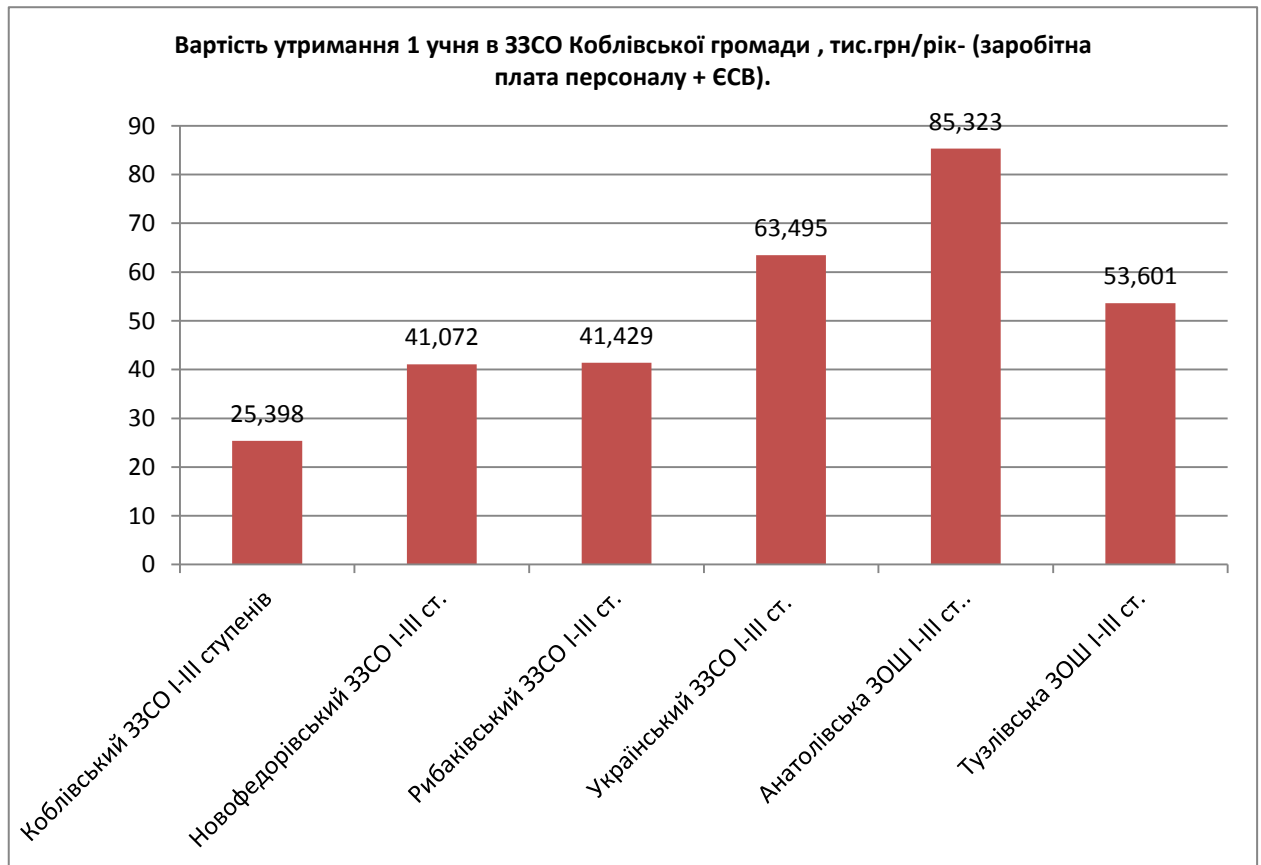
2.2.4. Вартість послуг загально-середньої освіти для місцевого бюджету

Згідно даних мережі ЗЗСО по Коблівській місцевій громаді вартість утримання 1 учня на 2020 - 2021р, в тис.грн має наступні показники:

Як і при розрахунку вартості утримання 1 вихованця в ДНЗ в представленій гістограмі враховані результати розрахунку тільки по посадових окладах працівників педагогічного /адміністративного складу ЗЗСО згідно «тарифної сітки».

Враховуючи середньостатистичний об'єм доплат та надбавок на мінімальному рівні - 70 % в середньому по закладу ЗСО то вартість утримання 1 учня буде виглядати наступним чином:

Аналіз показав, що вартість утримання одного учня в малокомплектній школі значно дорожче, ніж у великій школі на 300–400 дітей.

За великим рахунком, малокомплектна школа в селі перетворюється з навчального закладу в заклад для працевлаштування.

Провести комплексну оптимізацію та забезпечити комфортний підвіз учнів і вчителів – ось головне завдання органів місцевого самоврядування ОТГ.

2.2.5. Якість освіти.

Інший показник спроможності освітньої мережі місцевої територіальної громади – це якість навчання. Тільки в укомплектованих школах з повними класами діти зможуть здобувати якісну освіту. Аналіз якості освіти на підставі даних зовнішнього незалежного оцінювання показує, що високі позиції в рейтингу займають діти з міських шкіл, які традиційно мають велику наповнюваність класів, та діти зі шкіл у сільській місцевості також із значною наповненістю класів. При цьому якість навчання в школах, де в класі п'ять-сім учнів, відверто кажучи, є досить низькою. Це зумовлено відсутністю конкуренції між дітьми, низьким стимулом до навчання.

Проблемою місцевих територіальних громад як Коблівської так і Березанської є велика кількість малокомплектних шкіл, де фінансування у розрахунку на учня є в рази більшим, ніж середнє по як по місцевим громадам так і по країні. При цьому якість освіти в таких закладах часто є вкрай низькою.

За даними Українського центру оцінювання якості освіти <https://zno.testportal.com.ua/stat/2020> результати ЗНО по загальноосвітнім закладам освіти колишнього Березанського району залишає бажати кращого.

Українська мова

Березанський район, Миколаївська область – результати за шкалою 100-200 балів

Українська мова і література									
Історія України Математика Фізика Хімія Біологія Географія Англійська мова Французька мова Німецька мова Іспанська мова									
Заклад освіти/інші категорії учасників*		Кількість осіб, які взяли участь у тестуванні й отримали результат	% учасників, які отримали відповідний результат за шкалою 100-200 балів						
			не подолали поріг						
Назва	Тип		[100;120]	[120;140]	[140;160]	[160;180]	[180;200]		
Березанський заклад загальної середньої освіти I - III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	23	13,04	39,13	21,74	8,70	13,04	4,35	
Калинівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	0,00	50,00	50,00	0,00	0,00	
Коблівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	19	21,05	31,58	36,84	5,26	5,26	0,00	
Комісарівська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	0,00	50,00	50,00	0,00	0,00	
Краснопільська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	7	28,57	0,00	42,86	28,57	0,00	0,00	
Краснянська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	8	25,00	25,00	25,00	25,00	0,00	0,00	
Лиманівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	3	0,00	33,33	0,00	0,00	66,67	0,00	
Новофедорівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	50,00	0,00	0,00	50,00	0,00	
Рибаківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	11	0,00	9,09	27,27	27,27	27,27	9,09	
Тушлівська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	5	0,00	40,00	0,00	20,00	40,00	0,00	
Щасливська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	7	28,57	42,86	28,57	0,00	0,00	0,00	
інші категорії учасників	-	10	20,00	20,00	20,00	40,00	0,00	0,00	
Загалом:		99	15,15	27,27	26,26	17,17	12,12	2,02	

*Заклад освіти вказується, якщо учасник ЗНО належить до категорії осіб, які здобували повну загальну середню освіту в 2020 році в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. До інших категорій належать випускники минулих років та випускники, які здобували в 2020 році повну загальну середню освіту в закладах освіти інших держав

Математика

Березанський район, Миколаївська область - результати за шкалою 100-200 балів

Українська мова і література

Історія України

Математика

Фізика

Хімія

Біологія

Географія

Англійська мова

Французька мова

Німецька мова

Іспанська мова

Заклад освіти/інші категорії учасників*		Кількість осіб, які взяли участь у тестуванні й отримали результат	не подолали поріг	% учасників, які отримали відповідний результат за шкалою 100-200 балів				
Назва	Тип			[100;120)	[120;140)	[140;160)	[160;180)	[180;200]
Березанський заклад загальної середньої освіти I - III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	13	23,08	61,54	7,69	0,00	0,00	7,69
Калінінський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	50,00	50,00	0,00	0,00	0,00
Коблівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	8	25,00	50,00	25,00	0,00	0,00	0,00
Комісарівська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Краснопільська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	5	20,00	20,00	20,00	40,00	0,00	0,00
Краснянська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	4	25,00	25,00	50,00	0,00	0,00	0,00
Лиманівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	50,00	50,00	0,00	0,00	0,00
Новофедорівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	1	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Рибаківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	7	0,00	14,29	28,57	28,57	28,57	0,00
Тузлівська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	4	0,00	25,00	0,00	50,00	25,00	0,00
Щасливська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	1	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00
інші категорії учасників	-	8	0,00	37,50	50,00	12,50	0,00	0,00
Загалом:		57	12,28	42,11	26,32	12,28	5,26	1,75

*Заклад освіти вказується, якщо учасник ЗНО належить до категорії осіб, які здобували повну загальну середню освіту в 2020 році в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. До інших категорій належать випускники минулих років та випускники, які здобували в 2020 році повну загальну середню освіту в закладах освіти інших держав

*Заклад освіти вказується, якщо учасник ЗНО належить до категорії осіб, які здобували повну загальну середню освіту в 2020 році в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. До інших категорій належать випускники минулих років та випускники, які здобували в 2020 році повну загальну середню освіту в закладах освіти інших держав

Історія України.

Березанський район, Миколаївська область - результати за шкалою 100-200 балів

Українська мова і література

Історія України

Математика

Фізика

Хімія

Біологія

Географія

Англійська мова

Французька мова

Німецька мова

Іспанська мова

Заклад освіти/інші категорії учасників*		Кількість осіб, які взяли участь у тестуванні й отримали результат	% учасників, які					
Назва	Тип		не подолали поріг	отримали відповідний результат за шкалою 100-200 балів				
			[100;120)	[120;140)	[140;160)	[160;180)	[180;200]	
Березанський заклад загальної середньої освіти I - III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	17	5,88	41,18	17,65	5,88	17,65	11,76
Коблівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	13	15,38	46,15	30,77	0,00	7,69	0,00
Комісарівська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	1	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00
Краснопільська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	6	33,33	33,33	33,33	0,00	0,00	0,00
Краснянська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	7	0,00	57,14	28,57	14,29	0,00	0,00
Лиманівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Березанської селищної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	0,00	50,00	50,00	0,00	0,00
Новофедорівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	50,00	0,00	0,00	50,00	0,00	0,00
Рибаківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Коблівської сільської ради Березанського району Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	5	20,00	20,00	60,00	0,00	0,00	0,00
Тузлівська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	2	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00
Щасливська загальноосвітня школа I-III ступенів Березанської районної ради Миколаївської області	середня загальноосвітня школа	7	42,86	0,00	28,57	28,57	0,00	0,00
інші категорії учасників	-	5	0,00	40,00	40,00	20,00	0,00	0,00
Загалом:		67	14,93	32,84	32,84	10,45	5,97	2,99

*Заклад освіти вказується, якщо учасник ЗНО належить до категорії осіб, які здобували повну загальну середню освіту в 2020 році в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. До інших категорій належать випускники минулих років та випускники, які здобували в 2020 році повну загальну середню освіту в закладах освіти інших держав

*Заклад освіти вказується, якщо учасник ЗНО належить до категорії осіб, які здобували повну загальну середню освіту в 2020 році в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. До інших категорій належать випускники минулих років та випускники, які здобували в 2020 році повну загальну середню освіту в закладах освіти інших держав

Отже згідно вказаних вибірових даних (результатах ЗНО по обов'язкових предметах – українська мова та математика/історія України) в тестуваннях беруть участь в середньому до 60% випускників, по деяким школам цей показник ще нижчий. Досить високий відсоток учнів, що взагалі не подолали поріг 100 балів . Лівова частка учнів мають нижчий та найнижчий рівень знань, що в майбутньому не дасть змогу отримати вищу освіту.

*

Ще одним тривожним дзвоником має бути той факт що ЦОВВ мають намір «зняти з забезпечення» малокомплектні заклади загально-середньої освіти.

На початку року, а саме 2 березня 2020 на офіційному порталі Кабінету Міністрів України року оприлюднена постанова від 19.02.2020 р. № 137 **«Про внесення змін до Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»**, якою закріплено зміни до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам».

Ці зміни передбачали: приведення назв закладів освіти у відповідність з законодавством; спрямування у цьому та наступному бюджетних періодах залишків коштів за субвенцією на кінець року з урахуванням її цільового призначення, а також на здійснення заходів, пов'язаних із забезпеченням пожежної безпеки, а головне **заборону здійснення за рахунок освітньої субвенції фінансування закладів загальної середньої освіти (крім початкових шкіл, приватних закладів загальної середньої освіти та закладів загальної середньої освіти у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення), кількість учнів у яких становить менше 30 осіб – з 1 вересня 2020 р., менше 40 осіб – з 1 вересня 2021 р., менше 50 осіб – з 1 вересня 2022 р**

Діями Профспілки працівників освіти та науки України вдалося не допустити закріплення цією постановою згаданої норми. Але в умовах дефіциту бюджету не варто сподіватись, що означена заборона не буде введена. Це тільки питання часу.

2.2.5. Фінансова спроможність освітньої мережі Коблівської громади.

Окремо варто наголосити, що після дооб'єднання в Коблівській громаді спостерігається падіння в 2021р у порівнянні з попереднім періодом індексу фінансової спроможності шкільної освітньої мережі ОТГ. Даний індекс показує різницю між фінансуванням шкільної освіти з держбюджету та фінансовими потребами закладів освіти.

Громада має знати, що відповідно до чинного законодавства держава виділяє кошти за розрахунковою наповненістю класів залежно від кількості та густоти населення, площі території тощо, яка не є меншою, ніж 10 учнів.

Розподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами здійснюється на основі оновленої формули, що враховує багато показників, основними з яких є кількість учнів та особливості території (відсоток сільського населення та густина учнів на кв.км.).

На їх основі для кожної громади визначено розрахункову наповнюваність класів (РНК), тобто прогноз, скільки в середньому має навчатися учнів у класах громади. Відносна відповідність фактичної (реальної) наповнюваності класів (ФНК) розрахунковій має забезпечувати достатнє фінансування оплати праці з нарахуваннями педагогічних працівників у загальноосвітніх навчальних закладах (**помаранчева зона**).

Якщо фактична (ФНК) перевищує розрахункову (РНК) наповнюваність класів (**зелена зона**), то освітня система громади отримає можливості виплати надбавок та матеріального заохочення педагогічним працівникам. Окрім того, з'являються вільні кошти, які громада за результатами фінансового року зможе використати для модернізації та оновлення закладів освіти.

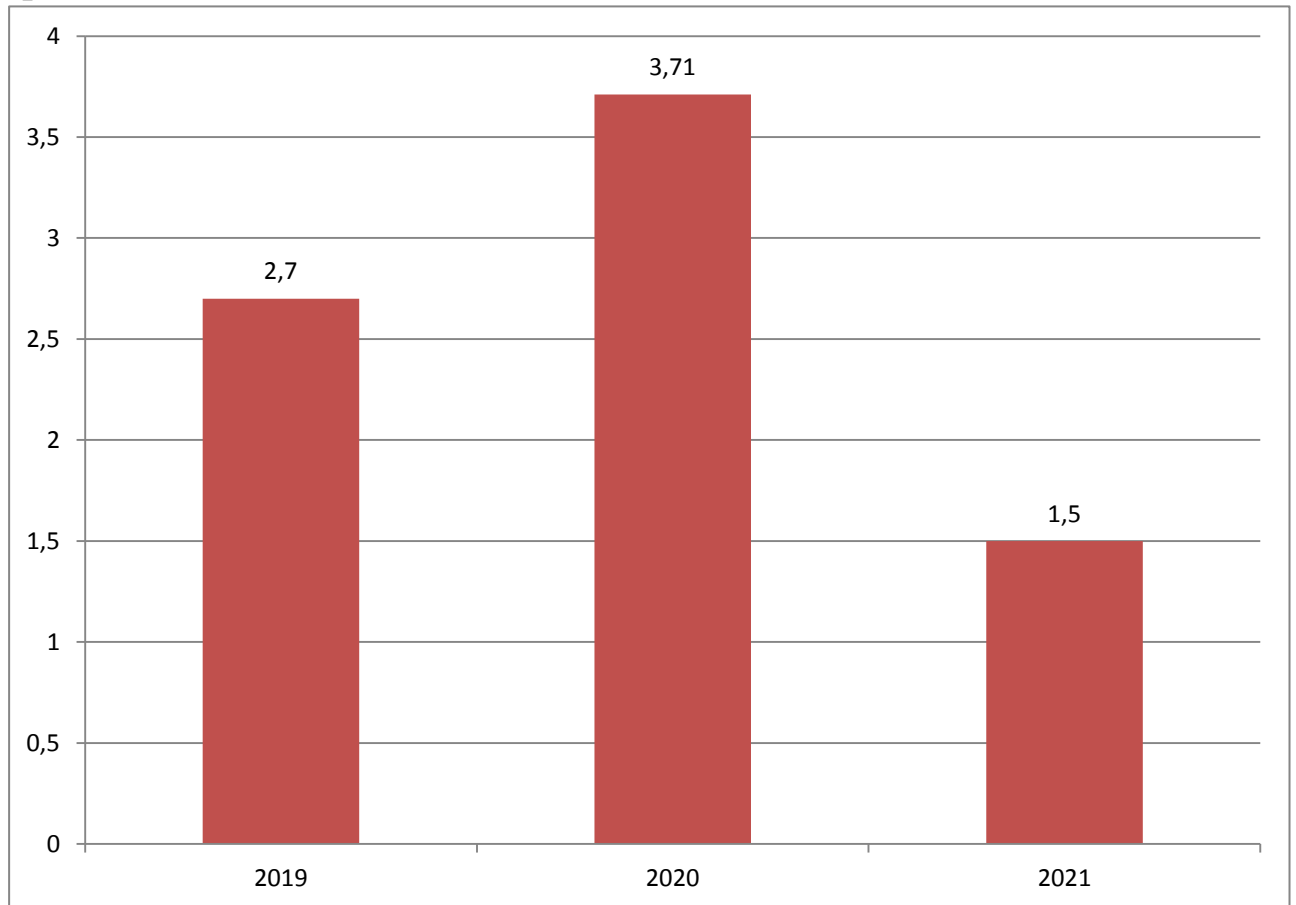
Недостатність освітньої субвенції для оплати праці виникає у випадку, коли фактична наповнюваність класів є значно нижчою за розрахункову (**червона зона**). У таких випадках органи місцевого самоврядування мають з власних надходжень місцевих бюджетів додавати кошти на оплату праці педагогічних працівників, замість того, щоб інвестувати їх у розвиток громади.

Якщо висловлюватися доступною мовою, то в школах з фактичною наповненістю класів, меншою за розрахункову, виникає дефіцит фінансування оплати праці педагогічних працівників. І навпаки, більша наповненість класів призводить до економії коштів та можливості покращувати матеріально-технічну базу закладів.

Індекс фінансової спроможності шкільної освітньої мережі ОТГ побудований на основі різниці між РНК та ФНК.

.....

Індекс фінансової спроможності шкільної освітньої мережі Коблівської громади

Якщо в 2019 - 2020р спостерігався приріст індексу фінансової спроможності освітньої мережі Коблівської громади і як наслідок приріст профіциту освітньої субвенції, то приєднання освітніх закладів 2 сільрад різко «обвалив» вказаний індекс.

І хоча Коблівська громада ще і знаходиться в «зеленій зоні» однак без проведення оптимізації освітньої мережі (збереження малокомплектних закладів освіти, існуючої тарифікації педагогічних та інших працівників) ситуація з виконанням місцевим самоврядуванням делегованих та власних повноважень в надання освітніх послуг може привести до кризового стану.

А разом з тим і постає виклик економічного розвитку громади!

У 2021 р дефіцит державного трансферту на покриття захищених статей бюджету громади на оплату праці педагогічних та інших працівників шкіл громади від 1,655 млн. грн. заповненої на 80% до 2,7 млн. грн.. на повній штат ЗЗСО .

Так у 2021 р при існуючій тарифікації мережі ЗЗСО Коблівської громади на 2021р. цей дефіцит складатиме 1,655 млн грн.. А якщо брати на увазі що вакантних місць в педагогічному складі всіх шкіл громади приблизно до 20%, то

дефіцит освітньої субвенції при повній штатній наповненості ЗЗСО складатиме орієнтовно 2,7 млн. грн на 2021р.

В таблиці представлений примірний розрахунок потреб в фінансуванні заробітної плати персоналу шкіл громади та спроможність державного трансферту покрити такі видатки.

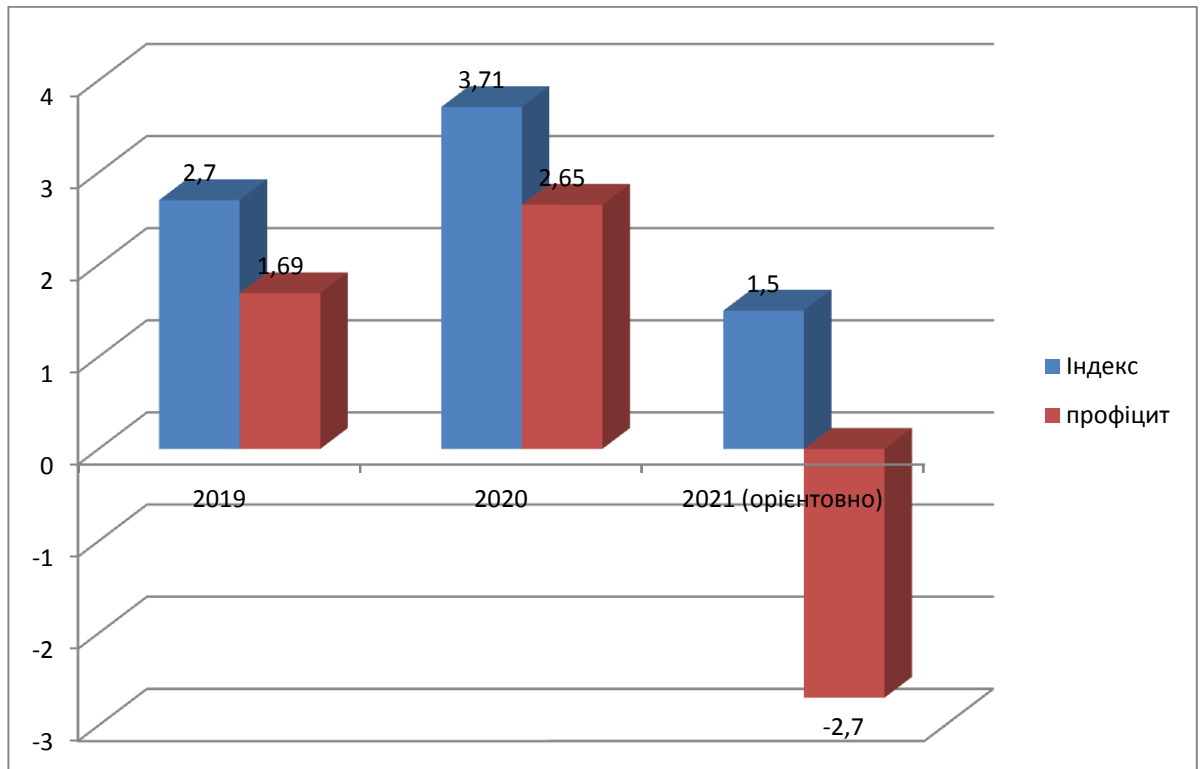
При чому, в розрахунок увійшла тільки тарифікація по заповнених вакансіях педагогічного персоналу, оскільки повної тарифікації по мережі ЗЗСО Коблівської громади штатної чисельності персоналу експертній групі надано не було.

	Розрахунок потреб в оплаті праці педагогічних та інших працівників ЗЗСО Коблівської громади на 2021р					Освітня субвенція 2021, тис. грн
	ФОП на рік (педагогічний склад - заповнені вакансії), тис грн	ФОП на рік (АГЧ), тис грн	фоп на рік	ЕСВ	Разом	
Коблівський ЗЗСО I-III ступенів	4523,652	2034,91	6558,562	1442,884	8001,446	
Новофедорівський ЗЗСО I-III ст.	2778,024	1672,977	4451,001	979,220	5430,221	
Рибаківський ЗЗСО I-III ст.	3398,844	2012,304	5411,148	1190,453	6601,601	
Український ЗЗСО I-III ст.	2393,376	1475,032	3868,408	851,050	4719,458	
Анатолівська ЗОШ I-III ст..	1957,272	964,265	2921,537	642,738	3564,275	
Тузлівська ЗОШ I-III ст.	2853,732	1081,643	3935,375	865,783	4801,158	
Разом	17904,900	7206,221	27146,031	5972,127	33118,158	31462,7
Профіцит/дефіцит освітньої субвенції					-1655,46	

Тобто з розрахунку видно, що при існуючій тарифікації мережі ЗЗСО Коблівської громади державного трансферту на 2021р вже буде не вистачати в розмірі **1,655 млн грн** на покриття захищених статей бюджету громади на оплату праці педагогічних та інших працівників шкіл громади.

А якщо брати на увазі що вакантних місць в педагогічному складі всіх шкіл громади приблизно до 20%, то дефіцит освітньої субвенції при повній штатній наповненості ЗЗСО складатиме орієнтовно **2,7 млн. грн** на 2021р.

Індекс фінансової спроможності шкільної освітньої мережі Коблівської громади/ профіцит освітньої субвенції, млн. грн.

Тобто при збереженні статус-кво освітньої мережі Коблівської сільської громади державних фінансових ресурсів не буде вистачати на утримання освіти громади в новій конфігурації і заповнення цієї дірки надважким тягарем ляже на місцевий бюджет, 64% якого вже зараз витрачається на освітню галузь.

В 2021р при збереженні нинішньої конфігурації мережі закладів загально середньої освіти Коблівської громади та підвищенні на 20%-30% МЗП дефіцит освітньої субвенції при самих оптимістичних розрахунках складатиме більш ніж 2,7 млн. грн..

Слід також зважати, що підвищиться також об'єм бюджетних асигнувань

- на оплату праці працівників дошкільних закладів, що не мають права фінансуватись за рахунок освітньої субвенції, якщо ці заклади не є підрозділами початкової школи,
- на інші витрати, пов'язані з функціонуванням освітньої галузі та утриманням закладів ЗЗСО та ЗДО що мають бути профінансовані виключно з власних джерел ОТГ.

Загальні висновки – Коблівська громада

1. Формування бюджету місцевого бюджету громади на 2021р відбулось з урахуванням податкоспроможності колишніх сільрад, що приєднані в кінці 2020р – Анатоліївської та Тузлівської. Аналіз показників бюджету показує що податкоспроможність означених сільрад є вкрай низькою. Разом з тим громада має надавати освітні послуги відповідно до затверджених стандартів на однаковому для всіх рівні. Ця ситуація має суттєвий виклик на реалізацію власних повноважень місцевого самоврядування в забезпеченні освітнього процесу. А саме викликає зменшення капітальних видатків на утримання та розвиток освітньої мережі.
2. Сама питома вага фінансування освітньої галузі ОТГ також викликає занепокоєння. 64% бюджету витрачається на освіту, що вже зараз має виклик розвитку громади. При чому в цьому обсязі не закладені капітальні видатки (капремонти, реконструкції, енергоефективність та інш.) мережі освітніх закладів. Бюджету на фінансування благоустрою, соціально-економічного розвитку, підтримки малого та середнього бізнесу, реалізації екологічної політики та інших власних повноважень залишається не багато. При цьому економічна ефективність видатків на фінансування освітньої галузі під питанням. В нинішній мережі освітніх закладів Коблівської громади також є малокомплектні школи та дошкільні заклади, що потребують оптимізації. Наприклад Анатоліївські ЗЗСО/ДНЗ що мають дуже низьку наповненість груп ДНЗ та класів в ЗЗСО, і тому найвищі показники вартості послуг. При цьому є можливість зменшити бюджетні видатки за рахунок співпраці з сусідньою громадою (Березанська).
3. *До Коблівської громади приєднані 2 сільради, заклади освіти в яких мають невелику наповненість груп ЗДО. Крім того, працюючи тільки 3-4 години на день (Анатоліївський ЗДО) вбачається складним дотримання стандартів дошкільної освіти, норм і положень, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6(7) років; сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи. (Наказ Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)».*
4. Та ж сама ситуація спостерігається по закладах загально-середньої освіти. Найдорожче бюджету коштують саме ЗЗСО з дуже низькою наповненістю класів. Точка екстремуму в даному випадку – це Анатоліївська та Українська ЗЗСО 1 -3 ступеню, з вартістю послуги відповідно 85,3 та 63,5 тис. грн. на рік. При чому в Анатоліївській школі взагалі відсутні 2,4, та 7класи. 1 клас має тільки 4 учнів. Тобто сформувати клас згідно ЗУ «Про повну загально середню освіту» не є можливим. Така ситуація має виклик

надання якісної загально середньої освіти відповідним здобувачам, з-за проблем фінансування.

5. З-за слабкої наповненості як груп в ЗДО так і класів в ЗЗСО навантаження на 1 вихователя/ вчителя також дуже низька. Якщо вирахована по стандартам ЕС оптимальне для надання якісної освіти навантаження дорівнює 16 учням на 1 вчителя, то по Коблівській громаді цей показник значно нижчий. Якщо Коблівській ЗЗСО має навіть перевищення (20,9 учня на 1 вчителя) то в інших старостинських округах та приєднаних сільрадах цей показник в рази нижчий. Що також не сприяє наданню якісних послуг загально-середньої освіти.
6. Якість освіти в малокомплектних школах є значно нижчою ніж в середньому в наповнених школах/класах. Згідно даних Українського центру якості освіти - результатах ЗНО – 2020 по обов'язкових предметах – українська мова та математика/історія України) в тестуваннях беруть участь в середньому до 60% випускників, по деяким школам цей показник ще нижчий. Досить високий відсоток учнів, що взагалі не подолали поріг 100 балів . Левова частка учнів мають нижчий та найнижчий рівень знань, що в майбутньому не дасть змогу отримати вищу освіту.
7. Як наслідок в Коблівській громаді спостерігається падіння в 2021р у порівнянні з попереднім періодом індексу фінансової спроможності шкільної освітньої мережі. Приєднання 2 сільрад та збереження статус-кво мережі освітніх закладів нинішньої громади так і приєднаних сільрад різко обвалює згаданий індекс. Орієнтовний дефіцит освітньої субвенції в 2021р може скласти 2,7 млн. грн.. Тобто громада повинна буде шукати додаткові власні джерела до фінансування освітньої галузі. І якщо зараз 64% бюджету направляється на фінансування персоналу закладів освіти то в майбутньому громада при збереженні існуючої мережі та тарифікації працівників шкіл та дошкільних закладів вимушена буде шукати додаткові власні ресурси, щоб забезпечити вказані видатки. В такому випадку під питанням залишається соціально-економічний розвиток.

Фактично малокомплектні школи та дитячі садочки в перетворились з закладів освіти в заклади працевлаштування. І це тягне за собою велике економічно необґрунтоване навантаження на бюджет при погіршені якості освітніх послуг здобувачам.

Тому без оптимізації мережі освітніх закладів Коблівської громади в перспективній конфігурації громада не матиме шансів не тільки на соціально-економічний розвиток а опиниться на межі виживання.

При чому разом з тим якість освіти не дасть змогу її отримувачам набутти конкурентоспроможність на ринку праці.

Рекомендації щодо оптимізації освітньої мережі на 2021-2023р

З метою якісного надання послуг дошкільної та загальної середньої освіти та недопущення дискримінаційних проявів щодо периферійних громад.

По – перше, з метою формування нової трирівневої системи загальної середньої освіти Коблівської сільської ради 01.09.2024 року сформувати Дорожню карту оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти на 2021-2024 роки (відповідно до вимог ЗУ «Про освіту» та ст. 34 і прикінцевих положень «Про повну загальну середню освіту»).

Базові рекомендації до Дорожньої карти:

- Розглянути можливість створення обласного комунального закладу «Коблівській ліцей» (профільна середня освіта, 10-12 класи) для випускників гімназій громади.
- Створити **чотири гімназії** на базі Коблівської ЗЗСО, Рибаківської і Новофедерівський 1-3 ступеню та Українського ЗЗСО, 1-2 ступеню, що мають зручне розташування.

Ці комунальні заклади поєднують початкову школу (1-4 класи) та гімназію (5-9 класи) для надання початкової та базової середньої освіти. Вони мають бути забезпечені кваліфікованими педагогічними кадрами та сучасною матеріально-технічною і навчально-методичною базою.

Навчання в такому закладі надає наступні переваги:

- Дозволяє розвивати комунікаційні навички у дітей, отримувати знання від учителів - предметників.
 - Ресурси громади насамперед спрямовані на оснащення освітнього простору опорної школи, а отже, такий заклад має кращу матеріально-технічну базу
- Загалом, випускник гімназії є більш конкурентоздатним при складанні ЗНО, а отже, для вступу до ліцею (профільна середня освіта, 10-12 класи) або професійних (професійно - технічних) навчальних закладів.

По - друге, з метою оптимізації витрат коштів місцевого бюджету провести внутрішній аудит штатних розписів дошкільної та загальної середньої освіти мережі ЗДО Коблівської громади.

- Створити на базі Анатоліївської та Тузлівської ЗЗСО 1-3 ступеней **два комунальні заклади** – школи 1 ступеню (1-4 класи), об'єднані з закладами дошкільної освіти. При цьому перевести здобувачів освіти 2-3 рівня:
- Тузлівської ЗЗСО у Рибаківський ЗЗСО (10 км. від с. Тузли);
- Анатоліївської ЗЗСО у або:

Варіант 1. Українську, Новофедорівську або Коблівську ЗЗСО (по якості доріг та відстані);

Варіант 2. Краснопільську ЗЗСО (8 км) або Березанської ЗЗСО (22 км), разом з передачею частини освітньої субвенції. Для цього буде укласти договір про співробітництво громад з Березанською громадою.